

На основу члана 4.8. Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и чл. 6. и 7. Правилника о тарифном поступку (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), рјешавајући по захтјеву “Електропреноса БиХ” а.д. Бања Лука, број: 32/12 од 3. априла 2014. године, на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију одржаној 30. јула 2014. године, донијета је

ОДЛУКА

1. “Електропреносу Босне и Херцеговине” а.д. Бања Лука (Електропренос БиХ) одређује се потребни годишњи приход за 2014. годину у износу од 105.749.282 КМ и утврђује тарифа за услуге преноса електричне енергије (мрежарина) за преузету електричну енергију са мреже преноса, како слиједи:
  - дио преносне мрежарине који се односи на енергију износи 0,578 фенинга/kWh,
  - дио преносне мрежарине који се односи на снагу износи 1,519 КМ/kW,
  - просјечна преносна мрежарина износи 0,889 фенинга/kWh.
2. Независни оператор система у Босни и Херцеговини и Електропренос БиХ дужни су да по истеку сваког календарског мјесеца, у сарадњи са власницима лиценце за дистрибуцију електричне енергије, квалификованим купцима који су директно прикључени на преносну мрежу и произвођачима који за потребе производног процеса преузимају енергију са преносне мреже, сачине извјештај о величинама енергије и вршних оптерећења у свим тачкама преузимања. На основу овог извјештаја фактуришу се мрежарине за енергију и снагу снабдјевачима, изузев за енергију преузету у пумпном начину рада, за коју се фактурише просјечна мрежарина власницима лиценце за производњу.
3. Тарифа одређена овом одлуком користи се приликом одређивања тарифа/цијена за крајње купце, према структури тарифних елемената у оквиру појединих категорија потрошње.
4. Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а примјењује се од 1. августа 2014. године.

Диспозитив одлуке објављује се у “Службеном гласнику БиХ”, службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Успостава Компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини омогућена је доношењем *Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини* (“Службени гласник БиХ”, бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) и *Закона о оснивању Компаније за пренос електричне енергије у Босни и Херцеговини* (“Службени гласник БиХ”, бр. 35/04 и 76/09).

“Електропренос Босне и Херцеговине” а.д. Бања Лука (у даљем тексту: Компанија) власник је лиценце за обављање дјелатности преноса електричне енергије, у складу са одлуком Државне регулаторне комисије за електричну енергију (у даљем тексту: ДЕРК), број: 05-28-12-341-20/12 од 17. јануара 2013. године (“Службени гласник БиХ”, број 5/13).

Компанија се сходно члану 12. *Методологије за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге – Пречишћени текст* (“Службени гласник БиХ”, број 93/11 – у даљем тексту: *Тарифна методологија*), финансира из пружања услуга купцима и произвођачима, које обрачунава и фактурише по одобреној мрежарини и из других извора, као што су накнаде за прикључак на преносну мрежу.

Компанија је поднијела захтјев за одобравање тарифа, број: 01-939/14 за примљен 3. априла 2014. године под бројем: 04-28-5-86/14. Захтјев је поднијет на обрасцима прописаним *Одлуком о одређивању образаца за достављање података у тарифном поступку* (“Службени гласник БиХ”, број 44/05), са потребним прилозима.

У складу са чл. 4. и 9. *Правилника о тарифном поступку*, исказани подаци морају бити јасно изложени, тако да омогућавају њихову потпуну идентификацију и морају пружити довољно информација да би се могла донијети одлука.

Разматрање захтјева за тарифе кроз поступак одобравања тарифа у највећој могућој мјери мора испоштовати основна начела која прописују да ће тарифе бити праведне и разумне, равноправне, засноване на објективним критеријумима и на оправданим трошковима и одређене на транспарентан начин. Подносилац захтјева за одобрење тарифе дужан је доказати да предложена тарифа испуњава захтјеве из закона Босне и Херцеговине и правила и прописа ДЕРК–а.

Компанија у захтјеву за 2014. године наводи „*Укупан потребан приход представља збир оправданих трошкова и износи 130.113.510 КМ. Овај приход умањен за планиране приходе од ИТЦ механизма, аукција прекограничних капацитета и остале приходе (амортизације донираних средстава), је приход Компаније који треба обезбиједити из тарифе за услуге преноса електричне енергије и износи 117.702.285 КМ. Из прихода Компаније који треба обезбиједити из тарифе за услуге преноса електричне енергије и обима преузете електричне енергије са мреже преноса израчунава се да је предложена просјечна тарифа за пренос електричне енергије - просјечна мрежарина за 2014. годину 0.990 пф/кWh. Предложена просјечна мрежарина је већа од важеће за 14.32 %*“

ДЕРК је извршио темељан преглед документације Компаније, па се у наставку тарифног поступка могло приступити оцјени свих поднијетих доказа уз придржај права ДЕРК–а да тражи додатне податке и информације када то буде сматрао потребним.

Захтјев Компаније је рјешаван провођењем поступка формалне расправе, у свему према одредбама *Правилника о јавним расправама* (“Службени гласник БиХ”, број 38/055). У

смислу одредбе члана 45. овог правилника ДЕРК је кратким обавјештењем у дневним новинама и на својој интернет страници упознао јавност о покренутом тарифном поступку и могућношћу заинтересованих чланова јавности да се непосредно упознају са свом расположивом документацијом и упуте писмене коментаре у вези предмета тарифног поступка.

Обавјештење за јавност је позвало и лица заинтересована да у поступку формалне расправе учествују као умјешачи да писмено докажу свој интерес, те најавило одржавање формалне расправе о захтјеву.

Након достављања захтјева за стицање статуса умјешача, ДЕРК је закључком број: 04-28-5-086-11/14 од 29. априла 2014. године дозволио учешће у поступку у својству умјешача како би саслушао свједочења о позицијама и интересима слиједећих субјеката: МХ “Електропривреде Републике Српске”, Матично предузеће, а.д. Требиње, ЈП “Електропривреде Хрватске заједнице Херцег Босне” д.д. Мостар и ЈП “Електропривреде Босне и Херцеговине” д.д. Сарајево. Умјешачи нису користили право да изврше непосредан увид у целокупну документацију захтјева.

Припремна расправа о поднијетом захтјеву Компаније, на којој је утврђена листа питања које је неопходно расправити и редослијед извођења расправних радњи, одржана је 5. маја 2014. године у Тузли.

На формалној расправи, одржаној 12. маја 2014. године у Тузли, стране у поступку су презентовале своје доказе како би се утврдила истинитост њихових тврдњи. Обрађивано је свако од питања редом којим су и номинована, најприје излагањем одговора подносиоца захтјева, а потом излагањем коментара умјешача и водитеља поступка.

Извјештај водитеља поступка описује ток поступка, понуђене доказе и утврђене чињенице, релевантне правне одредбе и препоруку члановима Комисије (у даљем тексту: Комисија) и достављен је странци у поступку актом ДЕРК–а, број: 04-28-5-86-29/14 од 22. маја 2014. године, те трећим заинтересованим лицима која су доказала директан интерес да учествују у тарифном поступку и којима је такав статус правоваљано признат од стране ДЕРК-а. Анализа трошкова и прихода, изложена у извјештају водитеља потврђује, одбија или прилагођава појединачне ставке, величине или методе коришћене за припрему приједлога тарифе, у складу са дискреционим правима ДЕРК–а у тарифном поступку.

Извјештај је требао да пружи разумну основу Комисији да на предоченим подацима, аргументима и појашњењима, те коментарима Компаније број: 01-6074/14 од 28. маја 2014. године датим на приједлог овог извјештаја, након што их пажљиво размотри и процијени, донесе своју коначну одлуку о поднијетом захтјеву.

Комисија, дакле, усмјерава своја разматрања на све елементе у трошковној структури које је истицао подносилац захтјева, анализу трошкова и прихода изложену у извјештају водитеља поступка, као и коментаре подносиоца захтјева и умјешача подношених у току цијелог поступка, да би cjеловитом опсервацијом одлучила о поднијетом захтјеву. Слиједом такве обавезе, Комисија излаже слиједећа своја становишта:

Пројекција *трошкова материјала* за 2014. годину износи 6 мил. КМ и за 9% је већа у односу на одобрени износ за 2013. годину. Компанија је у 2013. години направила значајан подбачај у реализацији овог трошка у односу на одобрени, што је на

формалној расправи правдала немогућношћу доношења одлука у управљачким органима Компаније. Пораст овог трошка у 2014. години Компанија образлаже чињеницом да је дошло до пораста индустријских цијена добара и услуга у претходном периоду. Мада се не може рећи да наведено нема узрочно посљедичну везу, више оправдања могло би се наћи у потреби знатно ефикаснијег доношења одлука о оперативним задацима и њиховим извршењима у односу на претходни период, а што ће онда довести и до повећања предметних трошкова. Уважавајући чињеницу да постоје увећане потребе за набавком материјала и резервих дијелова како би се оперативни рад Компаније несметано одвијао, Комисија одобрава износ од 5.800.000 КМ у оквиру ове трошковне позиције, што представља повећање од 5,4 % у односу на износ одобрен у претходном тарифном поступку.

По основу *трошкова услуга* Компанија је захтијевала износ од 6.800.000 КМ. У претходном тарифном поступку ови трошкови одобрени су у износу од 5.200.000 КМ, а њихова реализација у периоду 2013. година износила је 6.877.519 КМ што представља повећање од 32%. Компанија је образложила одступање овог трошка чињеницом да се у структури овог трошка налазе и *трошкови транзита електричне енергије на преносној мрежи* (према ИТЦ механизму) који су за 2013. годину износили 1.464.314,78 КМ. Такођер, Компанија оправдава плански пораст овог трошка за 2014. годину повећањем обима послова у наредном периоду као и статистичким подацима о порасту индустријских цијена добара и услуга за период I-XII 2013/I-XII 2012. године од 0,5%.

Иако је Компанија затражила нешто мањи износ за *трошкове услуга* у 2014. години у односу на њихову реализацију из 2013. године, те уважавајући чињеницу о досадашњем тренду остварења прихода и расхода Компаније по основу ИТЦ механизма који вишеструко надмашују расходе, Комисија за 2014. годину одобрава износ трошак услуга од 6.000.000 КМ.

По основу *осталих трошкова* Компанија је за 2014. годину затражила 4.750.00 КМ. Њихово остварење за протекли период кретало око 3,4 мил. КМ. Кроз одговоре на питања са формалне расправе, Компанија је правдала пораст овог трошка чињеницом да трошкови дневница, рада Управног одбора и Одбора за ревизију улазе у структуру овог трошка што ранијих година није била пракса.

Уважавајући чињеницу да је пораст овог трошка изазван измјеном структуре самог трошка како је то претходно појашњено, одобрава се износ овог трошка за 2014. годину у износу од 4.750.000 КМ.

На име *осталих и ванредних расхода* Компанија је тражила 1.007.800 КМ, идентично износу који је Комисија одобрила и у претходном поступку, док је остварење у 2013. години износило 863.120 КМ. У погледу ових расхода за 2014. годину, прихвата се приједлог водитеља поступка и одобрава износ *осталих и ванредних расхода* за 2014. годину у висини од 1.007.800 КМ.

Компанија је у свом захтјеву за 2014. годину затражила одобрење трошка *радне снаге* у висини од 52.118.710 КМ што представља повећање за 10% у односу на остварење из претходне године уз напомену да у траженом износу нису садржани трошкови дневница, Управног одбора и Одбора за ревизију.

У погледу чињенице да је у 2013. години просјечна исплаћена нето плата са накнадама у Компанији износила 2.083 КМ односно у бруту 3.331 КМ, умјешачи у поступку ЈП Електропривреда Босне и Херцеговине д.д. Сарајево и МХ Електропривреда Републике Српске а.д Требиње сматрају да је тако достигнути ниво зарада у Компанији знатно већи од просјека у сектору поткрепљујући то подацима о остварењу просјечних зарада унутар њихових компанија.

Повећање трошка радне снаге образложено је слиједећом тврдњом „Планирано је и повећање просјека нето плата за високу стручну спрему која је подцијењена у односу на електроенергетски сектор. Напомињемо да одобреним трошковима радне снаге од стране ДЕРК-а за 2013. годину, просјечна нити адекватна лична примања у Компанији нису достигла висину личних примања запослених у електроенергетском сектору у БиХ. Цијенимо приоритетним да се лична примања запослених у електроенергетском сектору, који је у цјелини регулисан, ускладе“.

Компанија оправдава тражени износ потребом повећања броја запослених за нових 200 запосленика у 2014. години и надаље образлаже *”Планирано повећање броја запослених утврђено Планом пријема запосленика и Планом пријема приправника у 2014. години је резултат потреба за побољшањем квалификационе структуре, а тиме и нормалним функционисањем Компаније, када се има у виду да је од оснивања Компаније до данас извршен пријем само 19 нових запосленика а да је природним одливом радне снаге Компанија остала без укупно 321 запосленика“.*

Планираним запошљавањем нових радника у Компанији број запослених би се са садашњих 1170 колико је износио у априлу 2014. године повећао на 1354 до краја 2014. године.

Из анализе перформанса компанија задужених за пренос електричне енергије у сусједним државама, Хрватског оператора преносног система (ХОПС) и Електромреже Србије (ЕМС), видљиво је да исте уз знатно веће преносне капацитете и укупну пренесену енергију (ХОПС запошљава 1000 радника уз годишњу пренесену енергију од 23 TWh док ЕМС запошљава 1200 запослених и преко своје мреже пренесе 41 TWh) имају мање запослених у односу на Електропренос БиХ уз напомену да поменуте компаније имају повољнију квалификациону структуру запослених.

Комисија у погледу свог одређења према трошку радне снаге уважава чињеницу о потреби Компаније да пријемом нових радника поправи квалификациону и старосну структуру запослених на начин да се задржи ниво достигнутих зарада и одобрава износ овог трошка за 2014. годину од 48.300.000 КМ. Истовремено, Комисија позива Компанију да у слиједећем периоду својим одлукама респектује политику и ограничења које примјењују владе ентитета и Савјет министара БиХ приликом одређивања износа и структуре накнада плата запосленика (топли оброк, превоз, регрес и др.) а испуњење ове обавезе Комисија ће редовно пратити.

У претходном периоду је у захтјевима Компаније исказиван већи трошак *амортизације* него што је реализован, а што се дешавало као посљедица нереалности процјене времена у коме ће нова средства бити активирани. Компанија у захтјеву није навела конкретан план активирања нових средстава а и на самој расправи је указано на озбиљност овог проблема и потребу великог опреза у његовом рјешавању.

Руководећи се досадашњим искуствима, у настојању да се избјегну значајнија одступања и узимајући реалне околности и динамику инвестирања, Комисија одобрава

износ трошка амортизације за 2014. годину у нивоу остварења из 2013. године, односно 47.165.707 КМ.

Компанија је *трошкове камата* за 2014. годину планирала у складу са достављеним отплатним планом активних кредитних задужења. Пројекција овог трошка за 2014. годину износи 3 мил. КМ уз присутну тенденцију континуираног смањења овог трошка. У потребни приход Компаније за 2014. годину одобравају се трошкови камата у износу од 3.000.000 КМ, у складу са *Тарифном методологијом*, као трошак дуга у оквиру просјечних пондерисаних трошкова капитала, у износу који је затражен и образложен додатним подацима о постојећим кредитима Компаније.

У складу са чланом 17. *Тарифне методологије*, Компанији се као оправдани трошак признаје и износ од 1.437.000 КМ по основу обавезе плаћања *регулаторне накнаде* у висини прописаној *Одлуком о утврђивању регулаторне накнаде у 2014. години* (“Службени гласник БиХ”, број 73/13).

Кад је у питању *добит* Компаније, према достављеним подацима о пословању, у 2013. години Компанија је остварила бруто добит од 7.324.494 КМ. У претходном тарифном поступку Комисија је одобрила добит у износу од 0,67% на вриједност капитала Компаније који је према билансу стања Компаније на дан 31.12.2011. године износио 872.819.277 КМ.

Компанија је у овом тарифном поступку захтијевала одобравање бруто добити у износу од 5 мил. КМ што представља 0,61 % вриједности капитала. Комисија сматра прихватљивим приједлог водитеља поступка и одобрава Компанији добит за 2014. годину од 5 мил. КМ.

ИТЦ механизам је механизам компензације који омогућава покривање трошкова на преносној мрежи који настају услед прекограничних токова. Сходно члану 16. *Тарифне методологије* потребни приход за обављање регулисане дјелатности умањује се за износ осталих прихода који се односе на регулисану дјелатност укључујући нето износ (приход – расход) остварен од прекограничних токова.

Првобитно, Босна и Херцеговина је учествовала у ИТЦ механизму земаља југоисточне Европе. Заједнички европски ИТЦ механизам који обухваћа 26 земаља и 31 оператора преносног система, ступио је на снагу 1. јуна 2007. године. На основу прихода у претходном периоду и података о прекограничној трговини у актуелном периоду може се процијенити ниво прихода од примјене ИТЦ механизма у 2014. години на 4.573.102 КМ.

Приход од аукција прекограничних преносних капацитета, такођер представља врсту прихода који се третира у складу са чланом 16. *Тарифне методологије*. Ове приходе Компанија остварује од 2010. године, а према подацима за 2013. годину и резултатима годишње аукције за 2014. годину, укупни приход по основу дојеле прекограничних пријеносних капацитета за 2014. годину може се процијенити у износу од 5.371.263 КМ

Потребни приход за обављање регулисане дјелатности умањује се за износ амортизације на донирана средства у висини од 2.466.860 КМ, а у складу са устаљеним принципима и праксом коју ДЕРК редовно примјењује приликом утврђивања тарифа за регулисане субјекте у својој надлежности.

Потребни приход за обављање регулисане дјелатности умањује се и за износ финансијских прихода које ће Компанија обезбиједити орочавањем дијела средстава која се налазе на рачунима Компаније. У 2013. години Компанија је остварила приход

по основу орочења дијела средстава као и по основу камате на депозите по виђењу у укупном износу од 6.812.439 КМ. Компанија у 2014. години није планирала приход по основу орочених депозита у комерцијалним банкама иако је Компанија на дан 30. априла 2014. године располагала са 214.372.186,42 КМ готовинских средстава. Одређујући се према овом приходу те уважавајући износ готовинских средстава којим Компанија располаже, Комисија сматра реалним планирати приход по овом основу у 2014. години у износу од 4.300.000 КМ.

На основу обављене анализе захтјева Компаније, Комисија је оцијенила да реална сума укупних трошкова и расхода Компаније за 2014. годину износи 117.460.507 КМ, односно 105.749.282 КМ по одбитку претходно наведених прихода од прекограничне трговине, амортизације донираних средстава и финансијских прихода.

Преглед трошкова и расхода дат је у слиједећој табели.

Трошкови и расходи (КМ)	2011	2012	2013	2014	2014
	Остварено	Остварено	Остварено	Тражено	Одобрено
Трошкови материјала и резервних дијелова	4.362.390	5.337.715	4.898.443	6.000.000	5.800.000
Трошкови услуга	5.393.745	5.342.905	6.877.519	6.800.000	6.000.000
Трошкови радне снаге	41.259.799	44.563.208	47.295.286	52.118.710	48.300.000
Амортизација	52.201.460	50.184.984	47.165.707	50.000.000	47.165.707
Трошкови камата	6.497.076	3.742.736	2.906.226	3.000.000	3.000.000
Остали трошкови	3.452.248	3.400.539	3.124.957	4.750.000	4.750.000
Остали трошкови (резервирања)	0	1.404.073	514.714	0	0
Остали и ванредни расходи	19.766.957	1.804.931	863.120	1.007.800	1.007.800
Регулаторна накнада	1.388.000	1.410.000	1.481.000	1.437.000	1.437.000
Укупно трошкови	134.321.675	114.190.126	115.126.972	125.113.510	117.460.507
Бруто добит	16.281.807	16.082.932	7.324.494	5.000.000	5.000.000
1. Укупно трошкови и бруто добит	150.603.482	133.274.023	122.451.466	130.113.510	122.460.507
2. Приход од ИТЦ механизма	6.646.425	6.734.945	4.573.102	4.573.102	4.573.102
3. Приход од алокације прекограничних капацитета	7.126.355	6.307.590	5.521.808	5.371.263	5.371.263
4. Остали приходи (донирана средства)	3.024.061	3.034.619	3.482.873	2.466.860	2.466.860
5. Финансијски приход		3.006.743	6.812.439		4.300.000
6. Потребни приход (1.-2.-3.-4.-5.)	133.806.641	114.190.126	102.061.244	117.702.285	105.749.282
Остварена нето добит	14.686.494	14.149.467	6.751.637	5.000.000	
Енергија (kWh)	11.901.104.361	11.918.910.848	11.731.964.812	11.891.802.395	11.891.802.395
Снага (kW)	24.607.090	24.580.003	24.469.456	24.370.789	24.370.789
Просјечна мрежарина (pf/kWh)	0,868	0,868	0,868		0,889
Мрежарина за енергију (pf/kWh)	0,564	0,564	0,564		0,578
Мрежарина за снагу (КМ/kW)	1,473	1,473	1,473		1,519

Енергија на основу које се израчунава пријеносна тарифа преузета је из Биланса електричне енергије на преносној мрежи за 2014. годину и износи 11.891.802.395 kWh.

Узимајући у обзир ставове исказане у тарифном поступку, смјернице садржане у европској регулативи о тарифирању преноса електричне енергије, стање у ближем и

ширем окружењу, одређује се да компонента L коју плаћају купци електричне енергије износи 100%, а компонента G коју плаћају произвођачи електричне енергије износи 0%.

Преносна мрежарина за снагу и преносна мрежарина за енергију израчунавају се према односу снаге и енергије 35%:65%, у складу са *Тарифном методологијом*.

Преносна мрежарина за снагу износи 1,519 КМ/кW и обрачунава се мјесечно купцима на основу збира неистовремених вршних оптерећења у тачкама преузимања. На основу Биланса електричне енергије на преносној мрежи за 2014. годину, одређује се укупни износ фактурисане снаге на годишњем нивоу од 24.370.789 кW.

Преносна мрежарина за енергију износи 0,578 фенинга/кWh као однос потребног прихода који се прикупља од купаца умањен за дио који се односи на снагу и преузете енергије са мреже преноса од 11.891.802.395 кWh.

Предње наведене тарифе, по увјерењу Комисије, обезбјеђују потребни приход за ефикасно, безбједно и поуздано пословање Компаније, односно омогућавају покриће свих разумно насталих трошкова и расхода у пословању.

У оквирима разумног дискреционог права Комисије да потврди репрезентативност и оправданост свих поднијетих података и тврдњи, да процијени степен вјероватноће остварења свих процијењених трошкова и расхода, на основу свеобухватног разматрања свих доказа истакнутих у захтјеву, извјештају водитеља поступка, коментарима подносиоца захтјева и заинтересованих лица (умјешача), Комисија доноси одлуку као у диспозитиву.

ДЕРК ће континуирано пратити ефекте примјене усвојених тарифа задржавајући право подешавања тарифа када оцијени да је то потребно.

Сходно члану 14. *Правилника о тарифном поступку*, подносилац захтјева као регулисани субјекат има обавезу обезбиједити приступ јавности званично одобреној тарифи, тако да овом одлуком одобрена тарифа буде на располагању јавности у његовој главној канцеларији током радних дана и објављена на његовој интернет страници.

У складу са чланом 9.2 *Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини*, против ове одлуке може се покренути поступак пред Судом Босне и Херцеговине подношењем тужбе у року од 60 дана од дана објављивања ове одлуке.

Број: 04-28-5-86-32/14

30. јула 2014. године

Тузла

Предсједавајући Комисије

Никола Пејић